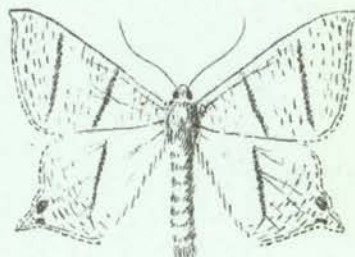

Zygaena diaphana Stgr
(n. 1890 ?)

Ourapteryx sambucaria L.
(1961)

Hyphoraia alpina Quens.
(1799, 1962)

Arvoisa seuramme jäsen

Vuoden ensimmäisessä kokouksessa 18/1, puheenjohtajan toivotet-
tua kokoukseen saapuneet yht. 53 osanottajaa tervetulleiksi, hyväk-
syttiin jäseniksi valt.maist. Kai Vilppula ja teinit Arno Mäkinen ja
Erkki Franssila Helsingistä ja uusiksi ehdotettiin dipl.ins. Kalevi
Kiianlinna Helsingistä ja teini Jorma Kuusinen Somerolta.

Kymin ja Pyhtään suurperhosfauna oli johtaja Y.Saramon esitelmän
aiheena: Jo 1820-luvulla oli Alexander v.Nordmann suorittanut siellä
hieman keräilyä ja todennut mm. E.lycaonin nykyisen Kotkan alueella.
Sata vuotta myöhemmin, 1920-luvulla on taas fil.tri Arvi Ulvinen mer-
minnyt muistiin alueen lajistoa ja v. 1950 metsänhoitaja Th.Clayhills
on kerännyt Pyhtään Munapirtissä. Yli 5 vuoden ajan on alue nyt ollut
säännöllisen tutkimuksen kohteena, jota ovat suorittaneet Kymin Kuut-
salossa tuomari A.Syren, teini Erja Laukkanen ja metsänhoitaja E.Val-
leala, Kyminlinnassa kapteeni Pyysalo ja Pyhtään Heinlahdessa kertoja
itse. Naapuripitäjien Vehkalahden lajistoa on selvitelty fil.tri L.
Fagerström ja fil.maist. L.Tiensuu sekä Sippolan metsänhoitaja E.Val-
leala. Viime kesänä keräili Munapirtissä myös fil.tri M.v.Schantz.
(N:o 6/61).

Topografikartan avulla esitetystä, erittäin valaisevasta biotoop-
pi- ja kasvistokuvauksesta kävi ilmi, että laajemmat lehtoalueet ovat
harvinaisia, sensijaan pienehköjä ranta- ja saarilehtoja on runsaasti.
Pyhtään laaja Kanasuo on ollut monen retken kohteena. Tutkimusalueel-
la on istutettuina tammea, vaahteraa ja lehmusta, kahta viimeainit-
tua ja saarnea myös luonnonvaraisena. Silene nutansia ei ole todettu
Kotkan luona, S.inflataa on rannoilla runsaasti, Stellaria holostea
samoin rantalehdoissa. Tuomi ja Geranium silvaticum ovat hyvin harvi-
naisia, Impatiens noli tangere kasvaa siellä täällä, Actaea spicataa
ja Thymusta ei ole löydetty. Viburnum opulus on saarissa yleinen, Lo-
nicera samoin Ristisaareissa, mutta puuttuu mantereelta, Artemisia cam-
pestris esiintyy monin paikoin runsaana, samoin soilla Betula nana ja
lahdissa Phragmites ja Typha. Yleensä flora on botanistien puolesta
jo melko hyvin selvitetty.

Suurperhoslajisto tunnetaan alueella nyt seuraavasti:

	<u>Pyhtää</u>	<u>Kymi</u>	<u>Yht.</u>	
Rhop.	59	63	65	Koko Kymenlaakson alueelta tunnetaan nykyisin
Sph.	10	13	13	657 lajia, Vehkalahdelta yli 550 ja Sippolasta
Bomb.	47	50	52	n. 556 lajia.
Noct.	212	207	224	Seurasi luettelo kiintoisista lajeista ja
Geom.	200	196	213	löydöistä: (Lyhennykset: Kotka - Ko, Kymi - Ky
Arct.y.m.	48	45	52	Kyminlinna - Kyl, Kuutsalo - Ku, Pyhtää - Py,
<u>Yhteensä</u>	<u>576</u>	<u>574</u>	<u>619</u>	Heinlahti - He, Munapirtti - Mu, Erja Laukka- nen - EL, Y.Saramo - YS, A.Syren - AS, Max v. Schantz - MS, A.Ulvinen - AU, E.Valleala - EV.

P.apollo harv. 1940 jälk., vain 5 kertaa, mm. Kirkonmaasta Pyysa-
lo, P.mnemosyne ei tavattu Pernajan itäpuolelta, vaikka Corydalis so-
lidaa runsaasti, V.io parina vuonna yleinen, nyt talvehtii mm AS:n
huvilalla Ku:ssa, A.laodice 1948 YS, AU nähnyt useita Vehkalahden saa-
ristossa, Cl.freia ei tavattu nykyisin, P.achine joskus hyvin runsaa-
na, Str.pruni munia Ky EV, E.argiades 1953 ja 1954 Ky Kaukola, Stenius,
Pl.medon ja P.chiron ei tavattu, samoin U.comma (on Pernajassa), St.

fagi Ku AS joskus, Gl.crenata Ko, O.carmelita ja sieversi kaikkialla, S.lunigera yleinen, G.quercifolia Ku AS, O.ericae yl. soilla 1960 sekä toukkia että kotelokoppia, O.antiqua useita 1/10'61, D.abietis säännöllisesti, mutta harvalukuisena, D.pudibunda 14/9 Ku AS, L.dispar 1958 He YS. 3 kpl, Ku EL ja AS 3 kpl, L.monacha Mu MS, A.aceris löydetty kadulta Ko YS, A.segetum ei todettu, A.fennica Ku, A.praecox 1954, A.sincera Ruotsinpyhtäältä ja Sippolasta, ei täältä, O.caecimacula ei, Rh.chardinyi 1957 He YS ja Pyhällöstä, Mu MS, Bl.amica useita yks. Ko EL, P.genistae ei todettu, H.albimacula samoin ei todettu, E.imbecilla 1 Ky ja 1 Py, C.celsia 1952 alkaen joskus, A.perflua 4 kpl 1958 Ku EL, 1959 Py YS, samoin 1961, P.oblonga puuttuu, A.palustris Py, ei Ky, R.lepigone yleisempi, Chl.dipsacea 1920-luv. AU, C.adultera vain 4-5 yks. Ph.confusa pysyvämpi, useita Ku, P.c-aureum 1961 Mu MS, T.cracca omalla pihalla varma valolla ja syötillä, L.flexula yleisyys vaihtelee, H.cribrumalis Mu, H.aestivaria joitakin Ky ja Py kananiemen suolla, jossa myös Th.fimbrialis 1961 yleinen, myös toukkia, Sc.virgulata hieman etelämpänä 1960 yleinen, St.muricata 1960-61 Ristisaarella yleinen, N.polycommata Ku ehkä tuulen tuomana, M.regelaria AU Mussalosta, C.cervinalis Ko puistoissa, E.reticulata Ku ja Mu, myös Ko, jossa alue nyttemmin täytetty, C.serraria joskus runsaslukuinen, C.infusata Ky ja Py samoin joskus runs., C.siterata 1 kpl, C.designata saarten rannoilla, C.otregiata 1 kpl, C.sagittata maakunnalle uutena 1958, nykyisin silloin tällöin, C.picata pienellä alueella, C.capitata 1 kpl, C.rubidata Ky, Py useita, E.pernotata toukkia runs. Chr.vulgarella, E.actaeata 1 Ku, mistä?, tripunctaria muutama Ku ja Py, millefoliata Py Clayhills, orphnata sekä toukkina että imag., G.pumilata yl, E.autumnaria 1 Ky, S.lunaria säännöllinen, S.loricaria Ky, Py, D.artesiaria Ky EV, E.defoliaria Ku, P.lapponaria toukkia suolta, samoin pomonaria ja A.gilvaria, N.cucullatella näyttää kotiutuneelta, C.karelica 1 Ky, L.deplana ja griseola Ku ja He, L.pygmaeola 1 1953 He. Pussikehrääjien pusseja runs soilla, C.cossuksen toukkia S.viminalis-aidassa, C.terebra 1958 He YS.

Tiedonantoina:

- yliopp. Kauri Mikkola näytti 17/9'61 Kirkkonummelta löytämänsä, hieman siipivikaiseksi jääneen L.dumin, yliopp. K.Keynäksen saaman, tumman Br.ino ab.louhi-yksilön ja itse saamansa tumman A.auricomae.

A.Nordman: L.dumi lensi Porvoon Seitlahdessa 1940 aamulla alhaalla, päivällä ylhäällä, vastakuoriutuneella ♀:lla saatiin 5-6 ♂♂. Kasvatus epäonnistui; L.v.Hartman nähnyt useita 1930-luvulla. w.Hackman kasvattanut Bromarvista löydetyistä toukasta, H.Krogerus Tvärminnestä, josta myös eräät muut ovat sen toukkia löytäneet.

- prof. Esko Suomalainen selosti engl.toht. H.B.D.Kettlewell'in tutkimusta (Nature 1961), jossa oli todettu Oxfordissa 10/3'60 Hg-lampulle tullessa Nomophila noctuella pyralidissa todennäköisesti Saha-rassa 13/2'60 räjäytetystä atomipommista peräisin oleva pyöreä radioaktiivinen hiukkanen. Tämä vahvistanee aikaisempaa otaksumaa, että vaeltavien perhosten vars. talvehtimisalue on pohj.- ja keski-Afrikka.

Kokous päättyi klo 21,35.

Helmikuun kokous on torstaina, 8/2 klo 19 Eläintieteellisellä laitoksella. Fil.lis.J.Kaisila esitelmöi itäis-eteläisten ekspansio- ja immigranttilajien esiintymisestä maassamme.

Oheisena seuraa jäsenluettelon s. 2, joka pyydetään vaihtamaan edellisen kiertokirjeen mukana lähetettyyn puutteelliseksi ja virheelliseksi todetun tilalle. Viimemainittu pyydetään hävittämään.

Jäseniä kehoitetaan tarkastamaan laatikkovarastonsa ja mikäli havaitsevat hallussaan vieraita, vaihdossa saamiaan laatikoita, palauttamaan ne omistajilleen.

Valorysätilaukset pyytää kapteeni I. Jalas ensi kesää varten tekemään kuluvan helmikuun aikana.

Johtokunta.

Arvoisa seuramme jäsen.

Helmikuun kokous pidettiin 8/2 Eläintieteellisen laitoksen uudessa, upeassa ja ajanmukaisessa luentosalissa 57 jäsenen läsnäollessa. Jäseniksi hyväksyttiin dipl.ins. Kalevi Kiianlinna Helsingistä ja teini Jorma Kuusinen Somerolta ja uusiksi ehdotettiin metsätekniikko Jaakko Kangas Pälkäneeltä ja teini Markku Tukia Helsingistä.

Itäis-eteläisten ekspansio- ja immigranttilajien esiintymisestä maassamme kertoi fil.lis. Jouko Kaisila mielenkiintoisessa esitelmässä, jonka alussa hän totesi monen eteläisen lajin olleen aluksi hyvin harvinaisen, mutta sitten nopeasti laajentaneen esiintymisaluettaan: Syöttipyynti ja ennenkaikkea valopyynti on suuresti helpottanut leviämisen seuraamista.

Leviämiskartakkeiden avulla saatiin tutustua seuraavien lajien yleistymiseen maassamme: Abraxas sylvata, Luceria virens, Colias hyale (tilapäisviipijä) Coenonympha iphis, Eupithecia linariata, Monima gracilis, Epinephele jurtina, Boarmia roboraria, Alucita pentadactyla, Pararge achine, Acronycta strigosa, Xanthia flavago ja Eupithecia sinuosaria, joka 8 vuodessa levisi yli koko eteläisen Suomen.

Vaeltajat esitelmöitsijä jakoi kahteen ryhmään: yleisesti vaeltajina tunnetut (mm Pyrameis cardui ja atalanta, Colias croceus, Acherontia atropos, Herse convolvuli, Laphygma exigua ja Chloridea peltigera) ja meillä vaeltajina pidetyt, joiden yleisyys Keski-Euroopassa ei paljasta siellä sitä vaeltajaluonnetta, joka meillä on todettu (Macroglossum stellatarum, Melicleptria scutosa, Callimorpha dominula).

Leviämisen syitä tarkastellessaan esitelmöitsijä kiinnitti huomiota edulliseen ilmastotilanteeseen, jollainen oli todettavissa 1910-luvulla monen uuden lajin ilmestyessä Suomeen ja samoin 1934 alkaen, jolloin kasvukauden pidentyminen oli jopa 25 %. Leviämisen yhteydessä voi joskus ilmetä ravintokasvin vaihto, kuten esim. Laurentia clavarialla.

Population rakenne saattaa olla eri seuduilla erilainen, kuten on laita esim. Calotaenia celsiällä, lajilla, joka Baltiassa on tunnettu jo yli 100 v. sitten, Inkerissä n. 100 v. sitten ja meillä ensi kerran saatu Maarianhaminasta v. 1934 (Donning). Sittemmin laji on levinnyt pitkälle Keski-Suomeen. Vastakkainen ilmiö on todettavissa mm Sterrha humiliatalla, joka 60 v:n aikana on tuskin lainkaan laajentanut aluettaan, onpa aikaisemmin varsin yleisenä pidetty laji saattanut kokonaan hävitäkin, kuten lienee tapahtunut Epinephele lycanille.

Ekspansion voimakkuus on suhteessa populaatiotiheyteen. Useimmilla lajeilla leviäminen tapahtuu vähitellen, mutta joillakin lajeilla lisääntyminen on räjähdysmäistä johtaen ylitiheyteen, mistä on seurauksena vaellus. Mielenkiintoinen fluktuentti on Triphaena pronuba, jolla on pysyvä kanta Lounais-Suomessa, Hämeessä ja Satakunnassa, mutta esiintyy muualla vain tilapäisesti kadoten sitten

taas vuosikausiksi.

Lielenkiintoinen esitelmä palkittiin vilkkain suosionosoituksin.

Keskustelua:

A.sylvata oli Porvoon tienoilla hyvin yleinen kesällä 1954 (C-J. Widen), samana vuonna lajia saatiin Kainuusta 1 yksilö ja seuraavana useita, mutta sittemmin laji ei ole siellä näyttäytynyt (Mikkola), P. achine on saatu myös Iitistä (Jalas), usean lajin pohjoisraja on ollut Pohjois-Karjalan keskivaiheilla, mutta nyt ne ovat siellä aivan yleisiä (Mannelin), ekspansiovaiheen aikana tulee päämassasta jatkuvasti täydennystä, mutta vetäytymisvaiheen aikana muodostuu erillisiä pieniä populaatioita, jotka heikkoutensa vuoksi ovat vaarassa tuhoutua. (Suomalainen), D.pudibunda oli yleinen 1945-47, mutta sittemmin se on hävinnyt, kuten on monin paikoin käynyt myös L.fascianalle (Krogerus), tilapäisviipyjä hyvä nimitys; olisi kiintoisaa tietää tällaisten lajien määrä (Mannelin), tilapäiviipyjiä meillä useita, mm. V.io. P.vau-album, A.ypsilon, C.dominula, sensijaan P.atalanta ja cardui kesänviipyjiä (Kaisila), Pyrausta palealis tilapäisviipyjä; Gl.alexis ollut viime vuosina hyvin harvinainen (Krogerus), vm. ei kuulu ekspansiolajeihin, sensijaan ehkä M.aurinia ja Cl.amathusia olisi pitänyt ottaa mukaan (Kaisila).

Syöttirysän kehikon esitteli johtaja K.wettenhovi. Tätä, aikoi-naan maist. N.Kanervan suunnittelemaa rysätyyppiä (ilman verhoilua) saa tilata esittäjältä á 600-/kpl jäykästä metallilangasta hopeajuotoksella valmistettuna.

Tiedonantojen sarjassa:

- lääk.kand. Anssi Mikkola näytti Helsingissä Merikadun varrelta valorysällä 18/7'61 saamansa C.dominulan. Lajia on v:n 1939 jälkeen saatu tämän lisäksi tiettävästi vain 4 yksilöä, nimittäin 11/7'60 Kallvikin niemestä (Saarenoksa), 14/7'60 Helsingin Villingistä (Nybom) ja samana kesänä Nauvosta (Euranto). Lisäksi sen on saanut 11/7'61 uute-na Ta:lle Riihimäeltä P.Kullberg. Ravintokasveja ovat mm. Fragaria, Lamium, Myosotis, Lonicera, Populus, Rubus, Salix, Ulmus ja Urtica.

A.Nordman: Liettuassa todettu toukokuun alussa runsaasti toukkia, mutta imagoja ei havaittu.

- farm. C-J. Widen kiinnitti huomiota siihen, miten E.millefoliata ja E.subumbrata muistuttavat toisiaan, mutta viimeainittu on huomattavasti pienempi.

- maist. Adolf Nordman kertoi, miten hän oli kesällä 1943 Snappertunan Nothammissa usean sateisen, mutta silti lämpimän päivän jälkeen 19/7 juuri alkanena hellekautena todennut useita Chlorideoja kukilla Ph. gamman ja Nomophila noctuellan kanssa. Eräs hänen silloin tallettamansa on todettu Chl.maritimaksi. C-J. Widenin ottama yksilö on saatu 20/7 ja tri v. Bonsdorffin kokoelmassa oleva Chl.maritima on Seppälän Heino-lan Uusitaipaleesta samaan aikaan tallettama. Lämpödiagramma osoitti, miten useana päivänä keskilämpö oli jopa 24°.

Maisteri Adolf Nordmanin nuorille keräilijöille lahjoittamat laatikot jaettiin sihteerin järjestämän, illan ohjelmaan perustuvan kilpailun perusteella. Kokous päättyi klo 21,46.

Vuosikokous pidetään Eläintieteen laitoksen uudessa luetosalissa 8/3 klo 19. Sääntömääräisten asioiden käsittelyn jälkeen tavanomainen kokous, jonka esitelmän pitää prof. Esko Suomalainen aiheesta: Perhosten polymorfismi. Tiedonantoja fil. tri O. Sotavalta, teini J. Skarra.

Johtokunta

J.k. Lähiaikoina lähetetään jäsenille Eino J. Seppäsen laatima, kontrolloitavissa oleviin suurperhosten levinneisyystietoihin perustuva levinneisyystiedustelu kor-tiston täydennystä varten. Esipuheen ohjeet otettakoon tarkoin huomioon.

Merikatu 29 B 8, Helsinki

Arvoisa seuramme jäsen.

Vuosikokouksessa 8/3 oli saapuvilla 51 seuran jäsentä. Avauspuheessaan seuran puheenjohtaja selosti uuden makroenumeration nykyistä vaihetta todeten varsinaisen laatimistyön päättyneen ja käsikirjoituksen olevan painovalmiina. Nimistö on uusittu ja levinneisyystaulukoissa ovat Skandinavian maiden lisäksi myös Baltian maat ja Itä-Karjala omina alueina. Varsinaisesta enumeraatiosta on piste-
arvot jätetty pois, mutta tarkoitus on pisteluettelo jakaa erillisenä monisteenä. Samoin julkaistaan etiketti- ja työpainos.

Vuosikokousasiat käsiteltiin kapteeni Ilkka Jalaksen puheenjohtajalla seuran sihteerin laatiessa pöytäkirjan, jonka tarkastajiksi valittiin ins. Grotenfelt ja farmaseutti Widen. Esitettiin vuosikertomus ja tilit, jotka hyväksyttiin tilintarkastajain lausunnon perusteella ja tilivelvollisille myönnettiin vastuuvapaus. Vuosimaksuksi hyväksyttiin mk 400-, opiskelija- ja perhejäseniltä mk 200- ja jäseniltä, jotka haluavat seuran kautta vuoden aikana jaettavat julkaisut, lisämaksuna mk 500-. Johtokuntaan valittiin entiset, puheenjohtajaksi prof. Esko Suomalainen, varapuheenjohtajaksi fil.tri Harry Krogerus, sihteeriksi rehtori A.V.V.Mikkola, rahavarain hoitajaksi maist. Osmo Peltonen ja muiksi jäseniksi fil.tri Walter Hackman, fil.lis. Jouko Kaisila ja fil.tri Max v.Schantz. Tilintarkastajiksi valittiin samoin entiset, ekonomi Olli Ranin ja prokuristi C.E. Regnell, varalle johtaja Eero Heino ja maisteri Aaro Kaila.

Jäseniksi hyväksyttiin metsäteknikko Jaakko Kangas Pälkäneeltä ja teini Markku Tukia Helsingistä ja uusiksi ehdotettiin opiskelija Carl Adam Haeggström Malmilta ja teini Kari Puustinen Helsingistä.

Aiheesta "Perhosten polymorfismi" piti vuosikokouksesitelmän prof. Esko Suomalainen. Polymorfismilla ymmärretään jonkun lajinkahden tai useamman pysyvän muodon yhtäaikaista esiintymistä samalla alueella. Täten esim. maantieteellinen muuntelu ja vuodenaikaisdimorfismi eivät ole polymorfismia. Polymorfismia erotetaan kaksi päätyyppiä, nim. balanssoitu eli tasapainoinen p. ja "transient" eli lyhytaikainen p. Edellinen syntyy useimmiten siten, että johonkin alkuaan yhtenäiseen populaatioon syntyy mutaation tuloksena uusi fenotyyppisesti selvästi erotettava muoto. Se on tavalla tai toisella hyödyllinen, joten valinta ei sitä tuhoa. Uuden mutantin hyödyllisyys vähenee kuitenkin sen yleistyessä ja kun se on yleistynyt tiettyyn rajaan asti, se muuttuu haitalliseksi. Yleistyminen pysähtyy tähän kummankin muodon yleisyyden saavuttaessa tällöin tasapainotilan. Balansoitu polymorfismi säilyy populaatiossa yleensä tietyn geneettisen mekanismin perusteella. Tämä perustuu useimmiten siihen, että heterotsygootti muoto on homotsygootteja edullisempi. Kumpaakin tyyppiä esiintyy populaatiossa, koska heterotsygoottien olemassa olo aiheuttaa myös homotsygoottien syntymisen. Tyypillistä myös on, että vaikka balansoidussa polymorfismissa eri muotojen yleisyys samoissa olosuhteissa yleensä pysyy samana, se voi suurestikin muuttua eri olosuhteissa. "Transient" eli lyhytaikainen polymorfismi aiheutuu tavallisesti ulkonaisten olosuhteiden muuttumisesta. Tällöin voi jokin aikaisemmin epäedullinen geeni tai geenikombinaatio muuttua edulliseksi ja levitä yli koko populaation. Toinen muoto voi siten lopulta ko-

konaan syrjäyttää toisen. Tästä tyypillinen esimerkki on perhosten ns. teollisuusmelanismi esim. Saksan ja Englannin Biston betulariuk-sella. Esitelmöitsijä esitti kotimaisena esimerkkinä balansoidusta polymorfismista, joka ilmenee vain koiraalla, Parasemia plantaginik-sen. Keräämänsä laajan aineiston perusteella hän osoitti, miten kel-tainen δ -muoto on yleisempi maamme etelä- ja länsiosissa, kun taas itä- ja pohjoisosissa valkoinen δ -muoto on selvästi yleisempi. Val-koinen δ -muoto perustuu dominoivaan geeniin. Argynnis paphialla on taas selvä naaraspuolinen polymorfismi tumman valesina-muodon olles-sa dominoivan. Leucodonta bicolorialla polymorfismi ilmenee kummas-sakin sukupuolella. Valkoinen resessiivinen muoto, joka Suomessa on yleisempi, on resessiivinen ja puuttuu Länsi-Euroopasta, mm. Ruotsis-ta kokonaan. Perhosten polymorfiset värimuodot ilmaisevat ilmeisesti eliön genotyypin erilaisia sopeutumia ympäristöolosuhteisiin. Värit voivat olla pelkästään tämän sopeutumisen sivutuotteita, jotka ehkä johtuvat muuttuneisiin kehitys- ja elintoimintoihin liittyvistä ai-neenvaihdunnan muutoksista. Esitelmää, joka palkittiin vilkkain suo-sionosoituksin, täydensi valaiseva sarja polymorfismia esittäviä ku-via samoinkuin kiertämässä ollut laatikko Papilio-suvun polymorfis-mista.

Tiedonantojen sarjassa:

- farmaseutti C.-J. Widen näytti erikoisen näköisen Cidaria biriviata-yksilön, joka kaikesta päättäen on toisen sukupolven yksilö.
- prof. Esko Suomalainen näytti E. Nesslingin v. 1934 Tohmajärveltä saaman Phytometra-yksilön, joka on ilmoitettu Ph. excelsana. Yksilö on kuitenkin selvä Ph. bractea, mikä nyttemmin on varmuudella todet-tu.
- rehtori A. V. V. Mikkola näytti teini Jorma Skarran 3/8 '61 Porvoon Såndbystä saaman Argynnis laodicen ♀-yksilön. Tämä oli verkkaisesti lepatellen lennellyt aurinkoisella metsän aukeamalla ja oli ollut erittäin helppo pyydystä.

Ilmoitusasiana kertoi kapteeni Ilkka Jalas, että lähiaikoina on saatavissa sellaista hyönteiskaappimallia, jossa on alaslaskeutuva ja laatikoiden taakse työntävä, tiivis säleovi. Kaappiin sopii 9 + 9 kpl ulkomitoiltaan 35 x 50 sm laatikoita. Kaapin hinnaksi ilman laa-tikoita tulee n. 25.000-. Tiedustelut kapteeni Jalakselle.

Väliajalla jaettiin kokouksen osanottajille E. J. Seppäsen levin-neisyystiedustelua, joka muille lähetetään oheisena.

Huhtikuun kokous pidetään torstaina, 12/4 klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Illan esitelmän pitää fil. tri Max v. Schantz aiheesta: Muutokset ja lisäykset maamme pikkuperhoslajistossa vuosi-na 1950-61.

Hyönteisneulatilaus on tehty n. kuukausi sitten saksalaisen tuottajan lupaamalla 2 kk:n toimitusjalla. Nyt on liike kuitenkin ilmoittanut, että se voi luvata neulat perille vasta kesäkuun puo-lessa välissä. Tilausvarmistus on seuran puolesta lähetetty ehdolla, että puolet tilatusta määrästä saadaan maahan jo toukokuun 15 p:n tienoissa. Näinollen ei maksuja voida kerätä vielä ennenkuin Sak-sasta saadaan varmennus toimitusaikaan. Neulojen hinnat ovat nous-seet n. 25 %:lla, joten hinta meillä tulee olemaan vastaavasti kor-keampi. Koska seura ei voi rahoittaa tilausta etukäteen, joudutaan suurehkoja eria tilanneilta perimään maksu ulkomaisen valuutan hank-kimista varten. Tästä ilmoitetaan kuitenkin jäsenille tuonnempana.

Liitteenä:

Johtokunta

Esitelmä- liite- ja kansi-
kuvaluettelo vv 1955 - 61.

E. J. Seppäsen levinneisyystiedustelu.

Arvoisa seuramme jäsen.

Huhtikuun kokouksessa 12/4 oli saapuvilla 56 jäsentä. Maamme pikkuperhosfaunan muutokset ja lisäykset vuosina 1950 - 12/4'62 -aiheisessa esitelmässään fil.tri Max v.Schantz totesi, että enumeratation ilmestymisen jälkeen on maastamme saatu 64 uutta lajia ja lisäksi 5 importtilajia, mutta kun samalla on jouduttu poistamaan 16 lajia, on todellinen lisäys 53 lajia ja lukumäärä mainittuna päivänä 1247 lajia. Suurin on lisäys pyralideissa 13 (+5 imp.) eli 11,9%, sillä näihin kuuluu runsaasti vaeltajia ja kookkaina nämä ovat myös helpommin esim. valopyynnissä havaittavissa. Uudet lajit jakaantuvat seuraavasti:

Pyralidina	13	(+5)	11,9 %
Alucitidae	1		3,2 "
Tortricina	27		7,9 "
Tineina	23		3,3 "
Gelechidae		5	3,5 "
Tineidae & Aculeatae		8	5,6 "
<u>Yhteensä</u>	<u>64</u>	<u>(+5)</u>	<u>5,5 %</u>

Yksityiskohtainen luettelo lisäyksistä ja muutoksista seuraa liitteenä.

Jäseniksi hyväksyttiin ylioppilas Carl Adam Haeggström ja teini Kari Puustinen ja uusiksi ehdotettiin tekn. ylioppilas Kalevi Mervasto Leppävaarasta ja opiskelija Esa Tähkä Mellunkylästä. Seuran puheenjohtaja ilmoitti johtokunnan käyneen edellisenä päivänä onnittelemassa seuran sihteeriä tämän 50-vuotispäivänä, mistä sihteeriltä on saapunut kiitoskortti.

Ourapteryx sambucaria L. on maalle uutena lajina saatu heinäkuun puolivälissä 1961 Tammiosta (Ka) Haminan edustalla pari peninkulmaa rajalta koululaisen Leena Koskiluonan ottamana hänen ensimmäisenä keräilykesänään. Tiedonannon esitti teini Jorma Kosonen selostaen samalla saaren biotooppeja ja lajin esiintymistä ja elintapoja. Lajin todettiin olevan faunamme 900:s.

Keskustelussa kevään varhaissaaliista todettiin perhosia olevan jo melko runsaasti liikkeellä mm. Iittalassa (Hellman ilm.), E.satellitit (K.Mikkola), matkalla Imatralta Helsinkiin M.regelaria (Mannelin), Kauniaisissa C.vaccinii, D.aplana ym.(Grotenfelt), Br.parthenias jo 8/4 (Landtman) ja Turusta saatu C.vau-punctata (Valtari).

Tuntemattoman henkilön lahjoittaman hunajaerän huutokauppa toi seuralle mk 2.300-. Kokous päättyi klo 21,35.

Täydennyksenä edellisen kiertokirjeen tiedonantoihin mainittakoon, että Ph.excelsa-tiedonannon prof Esko Suomalainen esitti fil.tri O.Sotavallan puolesta.

Stipendi mk 10.000- ensi kesän tutkimuksia varten on julistettu haettavaksi 10/5 (perillä) mennessä, jolloin se seuraavassa kokouksessa ratkaistaan. Hakemukset sihteerille (Merik. 29 B 8).

Hyönteisneulatilaus on nyttemmin ratkennut jäseniämme toivottavasti tyydyttävällä tavalla ja tuottajaliike on luvannut toimittaa pääosan tilauksesta niin hyvissä ajoin, että ne saadaan jaetuiksi jäsenille ennen kesää, mahdollisesti jo ensi kokouksessa. Koska tilauksemme remburssi-, tulli- ja liikevaihtoverokustannukset kohoavat n. 350.000- mk:an, on seuran saatava tähän tarvittavat varat ensitilassa käyttöönsä, joten jokaista tilaajaa pyydetään maksamaan oheisella tilillepanokortilla tilauksensa (jäsenmaksun ohella) mahdollisimman pian. Neulojen lopullinen hinta tulee olemaan mk 130-/100 ja mikrostiftit mk 300-/500 ja levitysliuskat mk 500-/sarja, minkä mukaan veloituslaskelmat on tehty.

E.J. Seppäsen levinneisyystiedustelu on saanut erittäin suopean vastaanoton ja niitä on jo palautettu useita kymmeniä laajimman täydennystiedon käsittäessä 20 sivua lisätietoja. Toivottavaa tietysti olisi, että tiedot lähetettäisiin mahdollisimman pian, mutta kun monet ovat todenneet käytettävissä olevan ajan liian lyhyeksi ja kiireiseksi, jäänee uuden yhdistelmäluettelon laatiminen syksyyn. Lie-nee aihetta vielä huomauttaa, että pelkkien ristien perusteella ei yhdistelmäluetteloon tehdä mitään lisäyksiä, vaan ainoastaan sellaisia tietoja voidaan käyttää, joista myös kortistoon tulevat täydelliset merkinnät.

Uusi enumeraatio on painossa ja toivotaan saatavan valmiiksi toukokuun loppuun mennessä, jolloin ainakin varsinainen painos mahdollisesti voidaan toimittaa tilaajille vielä ennen kesää. Kirjeelliset ennakkotilaukset os. kapteeni Ilkka Jalas, Topeliuksenk. 3 aa 12, Hki, toukokuun aikana. Tilauksessa mainittava, monivarsinaista enumeraatiota (liitteenä pistevihkonen), työenumeraatiota (nimet 1-palstaisena muun osan sivua muodostaessa pisteviivotetun saraketilan) ja etikettipainosta (1-puolisesti irtolehdille painettuna) tilaaja haluaa. Lopullista hintaa on vielä mahdoton sanoa, mutta kun on toiveita saada julkaisua varten kohtalainen valtionapu, toivotaan hinnan muodostuvan lähimain nykyistä painosta vastaavaksi ja työenumeraation varsin halpahintaiseksi. Myöhemmin enumeraatioita saatavissa henkilökohtaisesti noudettaessa hyönteismuseolta ja postitse tilattaessa todennäköisesti Akateemisen Kirjakaupan kautta. Ennakkotilauksen lähetyksen jälkeen ei vaihtoyhdistys voi toimittaa niitä postitse.

Valorysiä voi kapteeni Jalas toimittaa vielä muutamia kappaleita ennen kesää, mutta on tilausten silloin saavuttava 10/5 mennessä.

Toukokuun kokous pidetään torstaina 10/5 klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Ohjelmana keskustelukysymys perhoskokoelman järjestämisestä, alustaa professori Esko Suomalainen. keskustelua kevään saaliista.

Johtokunta

Liitteenä:

Maamme pikkuperhosfaunan muutokset.

Maamme pikkuperhosfaunan muutokset 1950 - 12/4'62.

Ryhmän nimen jälkeen uudet lajit, sitten poistot ja muutokset. Importtilajit sulkeissa (), enumeraatiosta puuttuvien lajien systemaattisen sijoituksen selvittämiseksi kunkin edellinen laji ilmoitettu sulkeissa taulukkoon keskelle sijoitettuna. Poistot - P, muutokset - p.o., maastamme ennestään tunnetut, enumeraatiosta unohtuneet lajit x, pelkästään miinan perusteella ilmoitetut lajit ?.

Pyralina

Meliphora griseella F.
(A.sociella)
(Aphomia gularis Zell.)
Crambus contaminellus Hb.
Cr. lithargyrellus Hb.
Cr. fuligidellus Hb.
(Platytes alpinellus)
(Euchromius ocellus Hw.)
Calamotropa paludella Hb.
(E.elutella)
(Ephestia disparella Rag.)
Euzophera pinguis Hw.
Epischnia boisduvaliella Hb.
Salebria adelphella F.R.
(Myelois ceratoniae Zell.)
(Cr.bistriga)
(Cryptobl.gdiniella Milliere)
Pyralis regalis Schiff.
Synaphe augustalis Schiff.
Cynaeda dentalis Schiff.
(P.manualis)
Pyrausta palustralis Hb.
P. ferrugalis Hb.
Capperia trichodactyla D. & S.

Muutokset:

Crambus myellus auct -
p.o. C.permutatellus ssp.
kaisilai de Latin
Myelois fennicella Lankiala -
p.o. M.neophanes Durr.

Tortricina

Peronea roscidana Hb.
Tortrix diversana Hb.
Pandemis dumetana (= T.dumet.)
Cnephasia incanana Sph.
(Tortricodes tortricella)
Doloploca punctulana Schiff.
Olindia schuhmacherana F.
(= O.ulmana)
Phalonia implicitana Wck.
Ph. gilvicomana Zell.
Ph. luridana Gregs.
Euxanthis hilarana H.S.
Eucosma nigromaculana Hw.
E. saussureana Ben.
E. fulvana Sph.
E. infidana Hb.
E. grandaevana Zell.

(E.asseclana)

xE. luctuosana Dup.
E. brunnichana L.
(B.lanceolana)
Bactra gozmanyana Toll
Endothenia nigricostana Hw.
(A.semifasciana)
Apotomis infida Heinrich
(Arg.salicella)
xArgyroploce schreberiana L.
(Arg.cespitana)
Arg. flavipalpna H.S.
Hemimene alpinana Tr.
(L.coniferana)
Laspeyresia illutana H.S.
(L.pactolana)
L. interruptana H.S.
L. servillana Dup.
L. aurana F.
Pammene gallicolana Dup.

Poistot ja muutokset:

Peronea fissurana Pierce ja -
P. lithargyrana Hd. -
p.o. P. tripunctulana N.Wolff
Lozopera fennicana M.Her. -
p.o. L. tornella wlsbm.
Evetria logaea Durr. - P
Eucosma trisignana Nolck. - P
Hemimene cinerosana H.S. -
p.o. H. obscuretana N.Wolff
Bactra scirpicolana Pierce - P
Pammene gallicolana Zell. -
p.o. P. albuginana Guen.
P. fraxinana Peyer - P

Tineina

Oecophoridae

Agonopteryx quadripunctata Wck.
Depressaria olerella Zell.
(T.flavifrontella)
Tubuliferola josephinae Toll

Gelechidae

Lamprotes plumbella Hein.
(M.arundinetella)
Monochroa hornigi Stgr.
(= M. nordmanella H.Bruun)
Aristotelia brizella Tr.
(Parachronistis albiceps)
xExoteleia dodecella L.

Gelechidae jatk.	Phthorimaea parenthesesella Toll - P
Gelechia cuneatella Dgl.	Phth. fennicella Hackm. -
Phthorimaea sestertiella H.S.	p.o. Phth. nordlandicolella Strand.
	Phth. diabolicella M. Her. -
Coleophoridae	p.o. Phth. valesiella Stgr.
Coleophora lassella Stgr.	Phth. diffluella Hein. - P
	Phth. halonella H.S. - P
Lithocolletidae	Phth. blandulella Tutt. -
(C. coffeella)	p.o. Phth. kemmerella Palm
Callisto insperatella Nick.	Phth. subvicinella Hackm. -
Lithocolletis pomonella Zell.	p.o. Phth. albifasciella Toll
	Phth. leucomelanella Zell. -
Lyonetidae	p.o. Phth. inflatella Cret.
(L. orobi)	Nothris kalevalella Kan. -
Leucoptera lathyrioliella Stt.	p.o. N. sabinella Zell. -
	Momphidae
Elachistidae	Mompha subbistrigella Hw. -
Elachista cygnipennella Hb.	p.o. M. nodicolella Fuchs. -
(= E. cygnella Dup.)	
E. paludum Frey	Coleophoridae
	Coleophora ciconiella (H.S.) Ben. -
Hyponomeutidae	p.o. C. hackmani Toll.
Argyrestia laevigatella H.S.	C. therinella Dup. -
	p.o. C. trochilella Dup.
Tineidae	Lithocolletidae
(Blabophanes ferruginella)	Lithocolletis sorbi ssp.
Monopis fenestratella Heyd.	padella Glitz. - P
M. weaverella Scott	L. grönlieni M. Her. - P
Tinea piercella Bent.	L. tristrigella Hw. - P
Incurvaria flavimitrella Hb.	L. betulae Zell. -
Nemotois cupriacellus Hb.	p.o. L. corylifoliella Hw.
?Nepticula quercifoliae Toll	L. joanisi Le March -
?N. ulmivora Fologne	p.o. L. platanoidella Joan.
?N. ulmicola Her.	Lyonetidae
Poistot ja muutokset:	Bucculatrix artemisiae H.S. -
Gelechidae	p.o. B. ratisbonensis Stt.
Monochroa saltenella Schöyen - P	Elachista scirpi Stt. = virheilm.
M. micrometra Meyer. -	
p.o. M. elongella Hein.	Hyponomeutidae
Gelechia peliella Tr. - P	Hyponomeuta irrorellus Hb. - P
G. virgella Thnbg. -	Hofmannia fasciapennella Stt. - P
p.o. G. longicornis Curt.	Tineidae
G. oppletella H.S. -	Tinea corticella Curt. -
p.o. G. fumatella Dgl.	p.o. T. emortuella Z.
G. norvegiae Strand -	Incurvaria triangulifera = virheilm.
p.o. G. holosericella H.S.	Nepticulidae
G. ericetella Hb. -	Nepticula gei Wck. - P
p.o. G. betulae Hw.	N. saxatilella Grönl. - P
Xenolechia empetrella Karv. -	
p.o. Altenia perspersella Wck.	

Maastamme tunnettiin v. 1950 yhteensä 1194 pikkuperhoslajia, lisäksi 69 lajia, poistot 16 lajia (loppuryhmien revidointi vielä kesken), joten 12/4'62

yhteensä 1247 lajia.

=====

Arvoisa seuramme jäsen.

Toukokuun kokouksessa oli saapuvilla 59 jäsentä. Jäseniksi hyväksyttiin tekn.ylioppilas Kalevi Mervasto Leppävaarasta ja opiskelija Esa Tähkä Mellunkylästä. Mk 10.000- tutkimusstipendin oli johtokunta päättänyt antaa lu.kand. Erkki Pulliaiselle.

Perhoskokoelman järjestämisestä alusti keskustelukysymyksen prof. Esko Suomalainen. Aluksi hän totesi, että kokoelman järjestäminen on hyvin monisäikeinen kysymys ja riippuu paljon siitä, mitä tarkoituksia kokoelma palvelee. Se voi olla yleiskokoelma maan perhosfaunasta tai palvella tiettyä tutkimustehtävää kuten jonkin perhosryhmän tarkempaa systemaattista selvittelyä tai suhteellisesti suppean alueen tutkimusta - ns. paikalliskokoelmat. Useimmat meikäläiset kokoelmat rajoittuvat joko nykyiseen tai v:n 1939 Suomeen käsittäen näiden alueiden lisäksi korkeintaan Itä-Karjalan. Laajempia alueita käsittäviä yksityiskokoelmia, joihin alustus rajoittui, on meillä ani harvoja.

Useimmat meikäläiset suurperhoskokoelmat on järjestetty siten, että laatikko on jaettu 2-4 "vaakasuoraan" osaan ja lajit ovat niissä rinnakkain vasemmalta oikealle. Tavallisesti yksilöitä on ainakin 2 riviä, ensin ♂-, sitten ♀-rivi. Muuntelevia lajeja useimmat lepidopterologit tallettavat kokoelmaansa enemmän. Koska viime aikoina on maantieteelliseen muunteluun kiinnitetty yhä enemmän huomiota, on useimmissa kokoelmissa yksilöitä tai sarjoja maan eri osista. Rajoitettu tila ei kuitenkaan salli ottaa kokoelmaan riittävästi yksilöitä kaikista niistä lajeista, joista se olisi suotavaa. Tilapäisaberraatioista pitäisi huomioida ainakin ne, jotka perustuvat tiettyihin geeneihin, koska tällaisten seuraaminen populaatioissa tarjoaa kiintoisaa tutkittavaa.

Pääosa kokoelmistamme on järjestetty uusimman perhosluettelomme mukaisesti pyrkien saamaan kokoelmaan sarja hyväkuntoisia yksilöitä, jotka edustavat lajin muuntelevaisuuden eri asteita. Yksilön moitteetonta kuntoa ei kuitenkaan saisi panna tärkeimmäksi tavoitteeksi, vaan löytöpaikkansa puolesta kiintoisat samoinkuin erikoiset muunnokset olisi talletettava kokoelmaan huonokuntoisinakin. Sama koskee myös ai-noata itse talletettua yksilöä.

Koska useat toukat oppii tuntemaan vain vertailemalla, olisi kokoelmaan liitettävä myös toukkanäytteet joko imagojen rinnalle tai tilan säästämiseksi erillisenä toukkakokoelmana. Tällainen on kuitenkin valitettavan harvalla lepidopterologillamme.

Pääosa edelläolevasta pätee myös pikkuperhoskokoelmaan, mikäli sen yksilöt ovat levitettyjä. Koska harva kuitenkaan ehtii levittää kaikkia mikrojaan, sijoittavat monet kokoelmaan 2-3 paria levitettyjä ja sarjan levittämättömiä yksilöitä, jolloin kuitenkin olisi pyrittävä saamaan viimeainitut siivet luonnollisessa lepoasennossa. Perhoset järjestetään esim. samankokoisiin ruutuihin lajit vasemmalta oikealle vaakasuoriin ruuturiveihin.

Keskustelua edellisen johdosta:

Kokoelmaan voi sijoittaa heikkojakin yksilöitä, jos ne ovat lajin äärimmäisyysrajoilta (Mannelin), Ei olisi pyrittävä saamaan sar-

joja täysiksi, mikä aina niiltä osin tietää keräilyn päättymistä. Paikallisfaunaan kuuluvat heikkokuntoisetkin yksilöt olisi säilytettävä. Kokoelman myöhemmän hajaantumisen varalle olisi coll-merkki kaikissa yksilöissä paikallaan. Maahamme olisi saatava mahdollisimman laaja palearktinen rotukokoelma (v. Bonsdorff). Kokoelman järjestettäessä olisi kuhunkin laatikkoon jätettävä riittävä tila uusille lajeille. Suurperhoskokoelman laatikot olisi tehtävä riittävän suuriksi (Mikkola). Kokoelmalaatikoiden standardisointi tärkeätä (v. Bonsdorff). Vähän vaihtelevat lajit pieninä, vaihtelevat suurina sarjoina (Jalas).

Tiedonantojen sarjassa:

- sihteeri selosti metsänhoitaja Th. Clayhillsin Uudenmaan lajistotaulukon, mistä kävi ilmi, että luetteloja painoon jätettäessä maakunnasta tunnettiin 765 lajia, painoaikana lisäys oli 9, joten luettelon ilmestyessä 1957 lajisto käsitti 774, mihin lisäys v. 1958 8, 1959 4, 1960 2, 1961 7 eli yhteensä 793, josta kuitenkin 1 poisto (E. cauchiatata) eli lajimäärä 1/1'62 792. Parhaiten tunnetut pitäjät ovat Helsinki 725, Tammisaari 699, Porvoo 688, Espoo 670, Kirkkonummi 627 ja Bromarf 610 lajia. Heikoimmin tunnetut pitäjät ovat Lapinjärvi 190, Pukkila 221, Artjärvi 236, Mäntsälä 254 ja Ruotsinpyhtää 258. Kesän keräilytiedot Uudeltamaalta pyydetään lähettämään heti syksyllä metsänhoitaja Th. Clayhillsille, os. Porvoo, Rauhank. 26 A 3.

Keskustelussa todettiin, että useat rajapitäjät ovat heikosti tunnettuja, joten niitä kannattaisi tutkia (Strandman), sisämaapitäjät yleensä heikkoja (Kolehmainen), niiden heikkous johtuu kuitenkin pääasiassa heikosta tuntemuksesta, sillä Lahdessa esim. varsin suuri fauna (v. Bonsdorff), Artjärvellä (236) ja Myrskylässä (333) kuitenkin hienoja biotooppeja, joista pitäisi löytyä melkoinen lajisto, kun joku vain ehtisi niitä tutkimaan (Jalas).

- uutena lajina maalle esitti ins. K. Saulo prof. Olavi Sotavallan puolesta Anthrocera purpuralis -yksilön, jonka viimeainittu oli todennut Åbo Akademiassa olevassa B. ja H. Wasastjernan kokoelmassa A. scabiosaeksi määritettynä. Yksilö on etiketoitu otetuksi nykyisestä Kumpulasta "Gumtåkt", mutta ottoaika puuttuu. B. Wasastjerna kuoli v. 1928, joten löydön aitoutta ei voida varmuudella todeta, mutta kokoelmassa ei ole havaittu ilmeisiä virheellisesti etiketoitujia. A. purpuralis Brunn. käsittää kaksoislajit A. purpuralis Brunn. ja A. diaphana Stgr. (= pimpinellae Guhn = sareptensis Stgr.), joka tässäkin on kysymyksessä. Sen ravintokasvi on Pimpinella saxifraga (edellisen Thymus). Laji on todettu myös Ruotsissa ja Eestin Saaremaalla. Ruotsin yksilöt on todettu kuuluvan diaphana-muotoon. Mikään ei estä sitä mahdollisuutta, että nyt ilmoitettu yksilö olisi kulkeutunut joko Eestistä tai Ruotsista meriveden mukana "purjehtien". (901:s laji).

- fil. maist. Osmo Peltonen näytti Monima populeti kasvatuksen, jossa kaikki yksilöt olivat täysin samanvärisiä ilman mitään vaihtelua.

- kevään pyydystystuloksista todettiin vuoden olevan tähän asti hieman normaalia myöhässä. Lahdessa vain yksi C. leucographa (v. Bonsdorff) vaikka se v. 1959 oli yleisin perhonen, ei nyt yhtään (Saulo), Porvoosta n. 20 C. rubricosaa (Strandman), Oulunkylästä V. i.o (E. Peltonen) Kuopiolle uusina Br. Notha ja M. populeti (Räsänen), Ahvenanmaalta mm B. stratarius ♂♂ ja 1 ♀, L. ornithopus, M. pulverulenta ja stabilis ym. (Mikkola).

Syyskuun kokous pidetään poikkeuksellisesti perjantaina, 21/9 klo 19 Eläintieteen laitoksen isossa luentosalissa (pohjakerros). Ohjelmassa keskustelu kesän saaliista ja tiedonantoja. Tilaisuudessa saatavissa uutta makroenumeratiota, hinta tav. painos pisteluetteloinen mk 400-, etikettipainos mk 350-, lisäksi saatavissa ns. työenumeratiota ja Clayhillsin Uudenmaan faunan luettelo, hinta mk 250-.

SUOMEN PERHOSTUTKIJAIN
SEURA r.y.
LEPIDOPTEROLOGISKA
SÄLLSKAPET I FINLAND r.f.
Merikatu 29 B 8, Helsinki

Helsinki, lokakuun 6 pnä 1962

6/62

Arvoisa seuramme jäsen.

Lokakuun kokous pidetään ensi torstaina, 11/9 klo 19 Eläintieteellisen laitoksen isossa luentosalissa (pohjakerros). Ohjelmassa lu. kand. Erkki Pulliaisen esitelmä Actebia fennican biologiasta ja esiintymisestä Suomessa. Lisäksi tiedonantoja.

Tervetuloa

Johtokunta

Arvoisa entomologi

Suomen Perhostutkijain Seura ry ja Helsingin Hyönteisvaihtoyhdistys järjestävät yhdessä hyönteisvaihtotilaisuuden seuraavien suunnitelmien mukaisesti:

- tilaisuuteen saavat osallistua kaikki jommankumman seuran jäsenet
- tilaisuudessa vaihdetaan perhosten lisäksi muitakin hyönteisryhmiä sikäli kun kiinnostusta asiaan on
- tilaisuus on tarkoitus järjestää kuluvan lokakuun viimeisenä sunnuntaina (mahdollisesti marraskuun ensimmäisenä-tarkempi paikka ja aika ilmoitetaan myöhemmin)
- tilaisuuteen osallistuvilta peritään osallistumismaksuna summa, joka vastaa tilaisuudesta aiheutuvia kuluja

Varsinaisesta vaihtotilaisuudesta lisäksi seuraavaa:

- vaihtoon tarkoitettujen kohteiden lukumäärä on rajoittamaton
- vaihtotilaisuus jakautuu kolmeen osaan
 1. Ensimmäiset puolitoista (noin) tuntia tutustumista tarjolla oleviin hyönteisiin ja neuvotteluja vaihdosta. Tänä aikana ei saa lyödä kiinni mitään vaihtosopimuksia sillä tarkoitus on, että jokainen halukas voi tänä aikana neuvotella jokaisesta häntä kiinnostavasta yksilöstä.
 2. Varsinainen vaihdon suoritus edellä suoritettujen neuvottelujen pohjalla.
 3. "Illanistujaiset" jatkovaihtoineen.

Ennakoilmoittautuminen pyydetään lähettämään, mikäli mahdollista, 18.10 mennessä osoitteella: Kapteeni Ilkka Jalas, Helsinki, Topeliuksenk. 3a A 12. Lopullinen kutsu tarkempine tietoineen vaihtotilaisuudesta lähetetään vain niille, jotka ovat lähettäneet ennakoilmoittautumisen.

Jotta vaihto saataisiin sujumaan mahdollisimman tuloksellisesti, kehoitetaan vaihtoon osallistuvia ilmoittamaan ennakoilmoittautumisensa yhteydessä

- ainakin parhaat vaihdettavaksi tarjottavat lajit
- toivomusluettelo tärkeimmistä lajeista (pyydetään huomioidaan, että toivomusluetteloon ei juuri kannata merkitä lajeja, jotka ovat selvästi vaihtoarvoltaan parempia kuin a.o. henkilön tarjoamat lajit)

Edellä olevien luetteloiden lähettäminen ei ole välttämätöntä, joskin toivottavaa. Vaihtoon voi kyllä osallistua vaikkei kohteita ja toiveita etukäteen ilmoitetaakaan kunhan vain osallistumisilmoitus on tehty.

Varsinaisessa kutsussa, joka lähetetään vain niille, jotka ovat ilmoittaneet osallistuvansa vaihtoon, luetellaan kaikki vaihdettavaksi ilmoitetut kohteet sekä kohteiden ilmoittajien toivomusluettelot. Tämä helpottaa etukäteissuunnittelua.

Tervetuloa

Suunniteltu hyönteisvaihtotilaisuus järjestetään tulevan marraskuun 4 p:nä, sunnuntaina klo 13.00 Apollon yhteiskoulussa, Apollonkatu 11.

Perhosvaihtoon ovat tähän mennessä ilmoittautuneet seuraavat: Alvas, Euranto, Grotenfelt, Heino, Jalas, Kaisila, Karvonen, Mannelin, Mikkola, Teriaho, Valleala, Valtari ja Widen. Kovakuoriaisvaihtoon Kangas, Karvonen ja Wegelius. Muutkin kuin ennakoilmoittautuneet ovat tervetulleita.

Eräät ilmoittautuneista ovat luetelleet tärkeimmän osan vaihtoon tarkoitettamista lajeista. Luettelo alla. Toiveluetteloita ei monisteta kustannusten ja ajan säästämiseksi. Halukkaita kehoitetaan itse laatimaan toiveluetteloitaan ja jakamaan vaihtotilaisuudessa.

<u>Euranto</u>	E.byssata	A.segetum	M:regelaria mf.
M.athalia scand.	A.syringaria	M.oxalina	O.dilutata
C.polaris	S.lunaria	O.stabilis	C.siterata
O.bore	E.aurantiaria	cruda	E.polata
P.vicrama	C.confusalis	A.macilenta	E.subnotata
L.monacha	L.terebra	H.iris	E.autumnaria mf.
E.caeruleocephala	H.ganna	schildei	I.loricaria mf.
A.borealis	sylvinus	H.crinanensis	E.defoliaria mf.
A.quieta	<u>Mannelin</u>	A.extrema	P.pomonarius mf.
S.lapponica	E.iduna	O.dilutata	B.stratarius
C.turbata	C.chariclea mf	christyi	R.strigula
L.pygmaeola	O.bore	P.vetulata	S.scoliaeformis
<u>Grotenfelt</u>	E.medusa f.	C.fulvata	S.tipulaeformis
<u>S.fagi</u>	P.nicias	V.cambrica	H.sylvinus
E.caeruleocephala	C.minimus	E.dodoneata	P.verbascalis
A.rhaetica	L.tremulae	pernotata	<u>Widen</u>
N.fimbriata	C.anachoreta	E.fuscantaria f.	T.querqus
A.hyperici	E.lanestrus	A.syringaria	P.vetulata
A.macilenta	D.pudibunda	B.stratarius	<u>Wegelius</u>
A.lithoxylea	A.alni f.	C.lichenaria	N.elongatum
A.extrema	A.quieta	N.cucullatella	C.angustus
C.sponsa	O.stabilis	C.confusalis	A.lewisi
S.costaestrigalis	cruda	<u>Teriaho</u>	E.brevicollis
E.nobiliaria	C.lucifuga	M.w-latinum f.	L.jelskyi
E.badiata	P.captiuncula	C.absinthii	E.abietinus
<u>Heino</u>	H.iris	C.vau-punctatum	P.dubius
I.loricaria f	C.adultera	B.notha	P.ater
<u>Jalas</u>	O.dilutata	S.frigidaria	B.mortisaga
P.napi adalw.	christyi	E.dodoneata	P.coriarius m.
E.iduna	C.drivata	subnotata	E.borealis
E.disa	E.badiata fennok	S.lunaria f.	M.gallopr.pistor
P.glandon	X.abrasaria	I.loricaria f.	H.corinthiaca
P.andromedae	P.macularia	H.aulica f.	C.atomus
O.carmelita	F.norvegica mf.	S.lichenella	P.trepanatus
S.fagi	H.ganna	<u>Valtari</u>	
A.aceris	T.querqus	E.medusa	
A.castanea	A.fennica	T.betulae mf.	Tervetuloa
A.hyperici	<u>Mikkola</u>	O.sieversii	
A.macilenta	P.apollo	S.lunigera m.	
H.crinanensis	P.daplidice	M.castrense mf.	
A.extrema	T.querqus	O.populi	
C.adultera	P.nicias	L.ornithopus	
A.trigemina	S.fagi	C.promissa def.	
asclepiadis	P.dictaeoides fr.	H.cribrumalis	
S.decorata	P.palpinum lapp.	S.frigidaria	
O.dilutata f.	C.ligustri	N.polycommata	

Merikatu 29 B 8

Arvoisa seuramme jäsen.

Syyskauden ensimmäinen kokous pidettiin 21/9 Eläintieteen laitok-
sella 81 jäsenen ollessa saapuvilla. Puheenjohtaja esitti muistosanat
edesmenneistä seuran jäsenistä, metsäneuvos V.L.Heinäsestä (k.16/6'62)
ja rouva, fil.maist. Brita Krogeruksesta (k.2/8'62).

Uusiksi jäseniksi ehdotettiin teini Jyrki Becker, Kimmo Jalovaa-
ra, Vesa Lepistö, Juhani Salokari ja Peter Schuvaloff, kaikki Helsin-
gistä.

Sihteeri selosti neulatilausta mainiten, että neulat ovat saapu-
neet kesän kuluessa useana lähetyksenä, mutta tuottajaliike Kosmos,
jolta neulat tilattiin, ei pystynyt kaikkia toimittamaan, vaan 19.000
kpl n:o 0 ja 1.000 n:o 00 jäi saapumatta. Näinollen ei ensinmainittua
kokoa voida toimittaa kaikille tilattua määrää, mutta muita numeroita
on saatavissa maist. Osmo Peltoselta (os. Metsäpuront. 16 A 1, Maunula
puh. 749 371). Jäseniä kehoitetaan varaamaan myös ensi kesän tarpeita
varten neulat niin kauan kuin niitä nyt on saatavissa.

Kuluneen kesän perhostussaaliista alustivat kysymyksen rehtori
A.V.V.Mikkola ja kapteeni Ilkka Jalas. Ensinmainittu oli keräillyt
Ahvenanmaalla toukokuun alussa 3 vrk ja kesäkuun 5-15 p:nä sekä heinä-
kuun ja 3 viikkoa elokuussa Sotkamossa (Ok). Kevään lajistosta *Biston*
stratarius ja *O.stabilis* ja *cruda* olivat kohtalaisen runsaslukuiset,
joskin viimeainitut vasta aloittivat lentonsa. *L.ornithopus* oli en-
tistä yleisempi (4 exx.). Sensijaan alkukesän lajisto oli kesäkuun
alussa huomattavasti myöhässä, arviolta 1-2 viikkoa. Vaikka huomatta-
va osa odotettavissa olevista lajeista näyttäytyikin valolla, erittäin
heikosti sensijaan syöteillä, oli merkille pantavaa yksilöiden vähälu-
kuisuus. Yleisin valolaji oli *D.mendica*. Valolta saatiin lisäksi muu-
tama yksilö *E.dodoneata* ja *C.confusalis*, lisäksi useita kumpaakin
myös lennosta.

Kainuussa oli lajisto myös lähes 2 viikkoa myöhässä ja yksilömää-
rä aikaisempiin vuosiin verrattuna ehkä heikoin. Vaikka "lampputunte-
ja" (6-8 valorysällä ja 500 w sekavalolampulla) kertyikin kesän mit-
taan yli 2000, jäi saalis kuitenkin varsin niukaksi. Edellisestä kesä-
stä massoittaisena esiintynyt *Pl.interrogationis* oli hyvin harvalukui-
nen (n.20 exx.), v-aureum runsas puolet edellisestä ja muita suvun ta-
vallisista lajeja vain pari yksilöä. Mittareita esiintyi kuitenkin lähes
normaalista, mutta esim. useina vuosina yleinen *V.cambrica* näyttäytyi
vain 2 kertaa. Suurena syynä heikkoon tulokseen saattoivat myös olla
jatkuvat huonot säät, sateet tai sitten kirkkaat, kylmät yöt. Päivä-
perhoskato oli miltei täydellinen, vain n. puolikymmentä lajia ja muu-
tama yksilö kutakin. Uutena lajina Kainuulle saatiin *C.karelica* ja
Sotkamolle uusina *D.fascelina*, *A.fennica* (2♀♀) ja *E.exiquata*. Norma-
aliin aikaan aloitti lentonsa *O.autumnata* (14/8). Tavallista yleisempiä
olivat *Ph.gnoma f.frigida* ja *Tr.crataegi*. Mikrokanta oli tavallista
laji- ja yksilököyhempi.

Lapissa oli kapteeni Ilkka Jalaksen selostuksen mukaan kymmenkun-
ta perhoskeräilijää, joista pari jo juhannuksena (Jalas, Mannelin) ja
muiden keräilyn painopiste heinäkuun alun ja 15 pv:n välillä Saarenok-
san jäädessä vielä senkin jälkeen Kilpisjärvelle, jossa tietävästi
kävivät kaikki Lapissa kesällä liikkuneet keräilijät. Pallaksella kävi

vät Jalas ja Mannelin, Utsjoella Jalas muiden keräilyn supistuessa ohikulkumatkalla suoritettuun tilapäiskeräilyyn. Säätila oli ehkä hiukan parempi kuin Etelä-Suomessa, vaikkakin Lapissa keräilylle epäedullinen pilvipouta oli vallitsevana sääinä. Niinpä esim. kertojan keräilyaikana (29 vrk) oli vain 5 aurinkoista päivää. Myöhäisestä kesästä oli seurauksena se, että pääosa havainnoista koskee alkukesän lajeja kun taas myöhemmistä havainnot ovat vähäisiä.

Kilpisjärvi (ja Guorjarvari) Paras laji *H.alpina*, josta erikseen tiedonanto. Normaalia runsaampina esiintyivät mm *P.napi adalvinda*, *E.iduna*, *P.andromedae*, *A.richardsoni*, *C.sabini*, *O.quenselii*. Guorjarvarissa esiintyi runsaana myös *C.improba*. Normaalia niukemmin esiintyivät mm *C.chariclea*, *thore*, *B.napae*, *Pl.glandon*, *P.tecta*, *S.melaleuca* ja *zetterstedtii*. Eräitä lajeja saatiin siksi vähän (mm myöhäisen kesän takia polata ja byssata), ettei ole mahdollista arvioida todellista runsautta. Normaalisti esiintyivät mm *C.hecla* ja *nastes* (lisäksi 3 exx. *christiernsoniita*), *O.norna*, *E.pandrose*, *A.melanopa*, *E.undata*, *Z.exulans*. Kokonaan puuttui mm. *P.kongsvoldensis* ja *S.funnebris*.

Pallaksen ja Utsjoen tulokset jäivät olemattomiksi lähinnä kesän myöhäisyyden takia. Pallakselta vain jokunen *F.norvegica*, yksi *O.quenselii* ja *A.gelida*. Koko ajan oli niin pilvistä, että päiväperhoset lähes puuttuivat. Muualta Lapista kertoja sai *E.disaa*. Eri puolilta saatiin lisäksi muutamia *H.lapponicaa*. Vuosi oli yleensäkin nähtävästi edullinen Arctideille. Yhteenvetona todettakoon, että kokonaistulos Lapista oli kohtalaisen hyvä, kun säätila ei ollut erikoisen suotuisa.

Keskustelussa ilmeni mm, että *O.Sotavalta* oli todennut Kuusamossa melkoisesti päiväperhosia, yhden yökön ja Ks:lle uutena lajina *C.ocelatan*, saanut Lempäälälle 3 uutta lajia, *M.serenan*, *Rh.alpicolan* ja *E.icteratan*, *A.fennican* saanut Oulusta ja Lempäälästä, *D.fascelinan* Lempäälästä, samoin *Rh.simulansin*, Esko Suomalaiselle oli joku valkeakoskelainen lähettänyt 20 kpl *H.lapponican* toukkia, jotka söivät tietävästi *B.verrucosan*, mutta eivät odoratan lehtiä, *R.Saarenoksa* luetteli Kilpisjärveltä saamaansa lajistoa, mm us.yks. *A.richardsoni* ja *C.byssata*, *A.Kullberg* kertoi *P.Kullbergin* saaneen 11/5 Norðsjöstä *N.polycommatan*, *K.Jalovaara* saanut tovereineen yht. 4 kpl *O.sambucariaa* Tammiosta 4-6/8, samoin *V.Nyström Täcktomista*, *K.Mikkola* kertoi keräilytuloksista Väransin suolta ja Lumparlandin reiriltä, *C-J.Widen* todennut heinäkuun köyhäksi Maarianhaminassa, Esko Suomalainen todennut lähes täydellisen päiväperhoskadon Åminsbyssä, alkukesällä vähän yökköjä elokuussa runsaasti, monet lajit myöhässä, Ilkka Jalas Harakalla runs. yökköjä, *H.nordstroemi* yleinen, 2 *L.griseolaa*, *Harry Krogerus* Lohjalla elokuussa runs. lajeja, mm. 2 *L.terebraa*, 2 *A.perfluaa*, uutena *A.rubrirena*, *V.J.Karvonen*: *A.Petramaa* saanut Siikajärveltä ♂ *L.terebran*, Jalaksen kasvatuksesta tullut vielä yksi ♂, *K.Kiianlinna* saanut lajin myös Vihdin Haapakylästä. *E.Pulliainen* kiitti saamastaan mk 10.000-stipendistä ja kertoi todenneensa yökkösten pystyvän sopeutumaan melko alhaisiin lämpötiloihin; 1961 ei 12-13 tullut juuri mitään, 1962 jopa huippusaaliita, Varkaudesta 67 *A.fennicaa*, *S.lunigera* ja 2 *D.fascelinan*, *K.Keynäs* Lohjalla *A.rubrirenan* ja *A.fennican*, *L.monachan*, *K.Mikkola* todennut *L.saliciksen* kesällä yleiseksi, 19/9 todennut *C.fraxinin*.

Tiedonannot seuraavassa kiertokirjeessä.

Marraskuun kokous pidetään torstaina, 8/11 klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Esitelmänä fil.tri Jouko Kaisila: *J.M.J. af Tengström*, suuri lepidopterologimme. Lisäksi tiedonantoja.

Johtokunta

Oikaisu. Maamme pikkuperhosfaunan muutokset 1950 - 12/4'62 (liite 4/62) luettelossa todettu seuraavat painovirheet: Pyralina: on *Cr.fulgidellus*, po. *fulgidellus*, on *Cr.gdiniella*, po. *Cr.gnidiella*, on *S.augustalis*, po. *angustalis*, Tortricina on *H.obscuretana*, po. *H.obscuratana*, Lithocolletidae on *L.tristrigella* - P, po. *L.schraeberiella* - P.

Merikatu 29 B 8

Arvoisa seuramme jäsen.

Catalogus Lepidopterorum Fenniae et regionum adiacentium, osa I. Macrolepidoptera (makroenumeratio) on ilmestynyt ja saatavissa, tiedoitti kapteeni Ilkka Jalas syyskuun kokouksessa ilmoitusasiana. Perusluettelo (Suomen, Itä-Larjalan, Inkerin, Baltian, Ruotsin, Norjan ja Tanskan esiintymistiedoin) ynnä pisteluettelo mk 400-, etikettipainos mk 350- ja työenumeratio mk 200- (ulkomaille mk 250-) saatavana Eläinmuseolta fil.tri Jouko Kaisilalta vain henkilökohtaisesti noudettaessa, lähetettävät tilattava postiennakkolähetyksinä kapteeni Ilkka Jalakselta, os. Topeliuksenk. 3 aA12, Hki. Kaikkia laatuja saatavissa myös seuran kokouksissa.

Tiedonantojen sarjassa professori Olavi Sotavalta ilmoitti saaneensa 10/7'62 klo 12,05 Saanan laelta n. 1000 metrin korkeudesta laennosta Hyphoraia alpinan ♂-yksilön. Laji on saatu meiltä aikaisemmin v. 1799, jolloin italialainen luonnontutkija Acerbi sai sen Enontekiöstä todennäköisesti nykyisen Markkinan tienoilta. Tämä yksilö on nykyisin Ruotsin valtionmuseossa Tukholmassa ja nyt saatu yksilö on Euroopasta toinen varma löytö, sillä muut havainnot ovat näköhavaintoja, toinen Montellin Suomesta, toinen Carlssonin Ruotsista. Lajin on selittänyt Quensel ja Bombyx thulea-nimellä kuvannut Dalman. Sitä on tavattu lisäksi hyvin harvinaisena Pohjis-Siperiasta, Sisä-Aasian vuoristoista ja Pohjois-Kanadan arktisilta alueilta.

- ylioppilas Peter Waseliuksen löytönä ilmoitti ja näytti prof. Olavi Sotavalta Procus fasciunculus -yksilön, joka on saatu Espoon Sommaröstä 22/6'58. Maalle uutena se on saatu Suomenlinnasta (12/7'18 E.Lankiala), sittemmin Espoon Herröstä (N.Pettersson) ja Ahvenanmaan Lemlannista (B.Lingonblad), joten nyt ilmoitettu yksilö on 4:s maasta.

- farmaseutti C-J.Widen ilmoitti saman henkilön saaneen Gastropacha quercifoliana Espoosta kesällä 1958 ja löytäneen kuolleen Malacosoma neustriana Kauniaisista 1956. Kokous päättyi klo 21,35.

Lokakuun kokoukseen 11/10'62 oli saapunut 64 osanottajaa. Seuran sihteerin ollessa virkamatkalla toimi kokouksen sihteerinä kapteeni Ilkka Jalas. Koska kokouskutsu oli saapunut jäsenille liian myöhään, lykättiin jäsenten hyväksyminen seuraavaan kokoukseen. Uudeksi jäseneksi ehdotettiin Jukka Jalonen Apollon Yhteiskoulusta.

Sihteeri ilmoitti, että Helsingin Hyönteisvaihtoyhdistyksen vuosikokous pidetään Eläintieteen laitoksella 12/10 klo 16,00 ja molempien seurojen yhteisesti järjestämä hyönteisvaihtotilaisuus lokakuun viimeisenä tai marraskuun ensimmäisenä sunnuntaina Apollon Yhteiskoululla. Ennakoilmoittautumiset 18/10 mennessä va. sihteerille.

Actebia fennican biologiasta ja esiintymisestä Suomessa esitelmöi lu.kand. Erkki Pulliainen. Tämän holarktisen lajin on selittänyt Venäjällä Tauscher 1806. Pohjois-Amerikassa laji esiintyy yleisenä poikki mantereen Atlantista Tyyneen mereen ja Alaskan New Yorkin korkeudella. Euraasiassa se on tyypillinen havumetsävyöhykkeen asukas menen satunnaisesti stepille ja tundralle. Keski- ja Luoteis-Euroopassa sitä on tavattu kerran Englannissa, joitakin kertoja Saksassa ja samoin Sveitsissä, useita kertoja Tšekkoslovakiassa, Eestissä ja Ruotsissa, epävarma löytö Norjasta ja Suomessa luetteloitu 553 yksilöä.

Itäisessä Fennoskandiassa on lajia saatu 22 luonnontiet. maakunnasta. Esiintymisessä ovat pitkät väliajat olleet tyypillisiä. Erikoisia maksimivuosia ovat olleet 1935, 38, 55 (55 kpl), 1961 (169 kpl) ja 1962 (223 kpl).

Lajilla on yksi sukupolvi. Toukka talvehtii maassa nuorena jatkuen keväällä syömistään 5-6 viikon ajan koteloituen sitten maahan. Aikuistuminen tapahtuu heinäkuun puolivälistä alkaen lentoajan jatkuessa syyskuun alkuun. Lennon aktiivisuusmaksimi on keskiyön aikaan. Perhosen on todettu käyvän Spiraean, Chamaeneriumin ja Tanacetumin kukissa. Toukan ravintokasveina mainitaan Pohjois-Amerikasta 40 lajia, Euroopasta 3 sukua, Corydalis, Epilobium ja Chamaenerium. Suomessa on lajin kasvattanut ekonomi O Nybom 1956 Imatran Teppanalassa kasvimaan ruohomättäältä löydetyistä toukasta. Pohjois-Amerikassa toukka todettu mm hyötymustikoiden ja omenapuiden, Siperiassa taas keittiökasvien tuholaiseksi. Se liikkuu öisin kaivautuen päiväksi maahan. Populaatioita säätelevät biotottisina tekijöinä linnut, ampiaiset, sienitaudit ja parasitiitit, abiottisina talven suuret lämpötilavaihtelut, syksyn rankkasateet ja keväiset yöpakkaset.

A.fennica on tyypillinen fluktuentti. Ikosaionisella ilmastonmuutoksella on ollut positiivinen vaikutus sen populaatioihin. Massaesiintymisen aikaan laji esiintyy migranttina, mutta Suomessa lienee myös pieniä paikallispopulaatioita (esim. Kuopiossa), jotka ovat herkkiä olosuhteiden muutoksille.

Keskustelussa tri R.v.Bonsdorff oletti Lahdessa olevan paikallispopulaation ehkä jossain kaupungin ulkopuolella ja lehmusten kukkien houkuttelevan pääasiassa 38 puistoihin, tri J.Kaisilan mielestä laji on ruderaattilaji, jonka ulkonäkö ei ole todistus vaeltajasta (vrt.O. obstipata), Jalaksen mielestä runsaat saaliit ovat todistus runsaasta pyynnistä valolla, ei ko.lajin yleistymisestä, tri H.Krogerus: laji Amerikassa aivan yleinen esiintyen siellä monilla biotoopeilla.

Tiedonantojen sarjassa:

- ins.P.Grotenfelt näytti 28/9 - 3/10'62 Föglöstä saamiaan A.macilentan yksilöitä, joista ilmeni lajin huomattava vaihtelu ja näytti 4/10'62 saamansa N.asiatican, toisen yksilön maasta (1:nen 8/10'55 Fiskarsista, prof.E.Suomalainen, vrt. kiertok.n:o 5/61).

- fil.tri J.Kaisila näytti 4 yksilöä Cataclysta lemnata lajin confirmata -muotoa Hailuodosta kesältä '62. Nordmanin kokoelmassa muoto Lapualta Waseliuksen ottamana.

- fil.tri H.Krogerus ilmoitti saaneensa Lohjalta 2 kpl L.terebraa (4/8 ja 5/8) sekä A.macilentan 23/9'62.

- teini Antero Saaresmaa ilmoitti Harri Parviaisen saaneen Pajamäestä 14/9'62 yksilön A.laodicea.

- teini Kr.Eiro ilmoitti ylioppilas K.Helomaan saaneen 4 exx. R.simulansia Pukimmäestä elokuussa ja C.rubidatan Pernajasta 5/8'62.

- teini G.Hällfors näytti 24/8'62 Espoon Matinkylästä katuvalolta saamansa Lygris pyropata -yksilön.

Kokous päättyi klo 20,50.

Vaihtotilaisuus pidettiin 4/11 Apollon Yhteiskoululla. Siihen osallistui parikymmentä vaihtajaa vaihdon muodostuessa vilkkaaksi ja antoisaksi sekä perhosten että kovakuoriaisten osalta. Jatkovaihto tapahtui Laulu-Miehissä ja Perhossa.

Joulukuun kokous pidetään Eläintieteen laitoksella torstaina 13/12 klo 19. Johtaja E.A.Hellman esitelmöi aiheesta "keräilyni kokoelmani valossa". (Nuoria keräilijöitä pyydetään saapumaan avustamaan kokoelma-laatikoiden järjestelyssä jo klo 18,30.) Pikkujoulu Laulu-Miehissä.

Jäsenmaksunsa laiminlyöneille tilillepanokortti oheisena (yht. 49 kpl).

Johtokunta

Merikatu 29 B 8

Arvoisa seuramme jäsen.

Marraskuun kokouksessa 8/11'62 hyväksyttiin jäseniksi teinit Jyrki Becker, Kimmo Jalovaara, Vesa Lepistö, Juhani Salokari, Peter Schuvaloff ja Jukka Jalonen ja uusiksi ehdotettiin työnjohtaja A. Autere Valkeakoskelta ja biol.ylioppilas Maija Lehtonen sekä teinit Andrei Wennström, Pertti Olavi Pakalo ja Harri Nyberg Helsingistä.

Johan Martin Jakob af Tengström, suuri lepidopterologimme, oli fil.tri Jouko Kaisilan esitelmän aiheena. Hän oli syntynyt v. 1821 eläintieteen prof. Johan Magnus af T:n poikana, tullut ylioppilaaksi 1839 ja aloitti opiskella luonnontieteitä Helsingin Yliopistossa C.R. Sahlbergin oppilaana. Yhdessä Willian Nylanderin, sittemmin tunnetun botanistin kanssa hän harrasti perhosia, etupäässä mikroja ja teki ylioppilasvuosinaan laajoja retkeilyjä eri puolille Suomen Ahvenanmaata, Pohjois-Pohjanmaata ja P-Karjalaa myöten. Eläintieteellisen museon amanuenssina hän toimi 1844-52 ja julkaisi v.1847 "Bidrag till Finlands Fjäril-Fauna" -nimisen arvokkaan työn, jossa oli mm yli 40 tieteelle uuden mikrolajin selitykset. Matkallaan maapallon ympäri 1848-49 hän tutustui henkilökohtaisesti P.C.Zelleriin, josta sai arvokkaan auttajan ja kannustajan. Palattuaan kotimaahan hän valmistui lääkäriksi v. 1851 ja siirtyi seuraavana vuonna Käkisalmeen, jossa alkoi uudelleen harrastaa lepidopterologiaa A.v.Nordmannin innostamana ja retkeili ahkerasti varsinkin Kaakkois-Suomessa, 1863 ja -67 myös Itä-Karjalassa. Ensimmäinen täydellinen Suomen perhosten luettelo, "Catalogus Lepidopterorum Faunae Fennicae praecursorius" 1869 sisälsi myös uusien lajien selityksiä. T.oli vilkkaassa vaihto- ja kirjeilyssä aikansa nimekkäimpien lepidopterologien kanssa ja oli arvostettu pohjoisen lajiston tuntija. Hän julkaisi 61 lajin selitykset, joista useimmat ovat hyviä lajeja ja monet edelleenkin hänen nimissään. T:n Catalogus on kotimaisen lajiston ja sen levinneisyyden peruslähde ja aikaisekseen varsin täydellinen varsinkin pikkuperhosten osalta. Näiden tutkijana T. onkin pohjoismaissa vertaansa vailla. Varsin arvokas kokoelma H:n Yliopiston Hyönteismuseossa sisältää paitsi T:n omaa, myös paljon mm Zellerin ja Lienigin alkuperäisaineistoa. Tengström kuoli v. 1890.

Tiedonantojen sarjassa:

- fil.tri W.Hackman selosti mikron Sorhagenia rhammiella jakoa kolmeen lajiin (Riedl 1962 Polskie Pismo Entom.XXXII:69-75): 1) S.tolli Riedl, joka laajalle levinnyt, Keski- ja Itä-Euroopassa, Englannissa, meillä Ahvenanmaalta useita löytöjä, Korpoosta (Grotenfelt) ja Tvärminnestä (Krogerus), 2) S.janiszewskae Riedl Puolasta, meiltä Reposaaaresta (Lauro -49), Pasilasta (Hackman -50), Bromarfista (Krogerus -48) ja Lohjalta (sama) ja S.rhammiella toistaiseksi vain Zellerin kokoelmassa (Saksasta).

- fil.tri J.Kaisila näytti Cataclysta lemmatan confirmata Krul. rotuun kuuluvia yksilöitä Hailuodosta (Ob) 19.7.62. Rotu, jonka koiraille on ominaista yksivärinen, tummanruskea väriä, on kuvattu Itä-Venäjältä ja todettu myös Uralilta ja Lenkoranista Persiassa. Osoittautui, että W.Nylander on saanut rotuun kuuluvan yksilön Oulusta ja J.Waselius Lapualta (A.Nordmanin mukaan), kaikki lajin pohjoisimpia löytöpaikkoja maassamme.

- prof. E.Suomalainen ilmoitti, että työnjohtaja A.Autereen hänelle lähettämistä ex ovo-kasvatetuista Hyphoraia lapponica -toukista yksi koteloitui lokakuussa ja ♂-imago kuoriutui 8/11'62. Täten yksilö kehittyi munasta aikuiseksi samana vuonna.

- fil.maist. A.Nordman kertoi havainnoistaan II ja III sukupolven esiintymisestä Phragmatobia fuliginosa ex ovo-kasvatuksessa Kilpisjärvellä (Le) 1938. Muutamat toukista kehittyivät varsin nopeasti Helsingissä suoritettussa kasvatuksessa ja II sukupolvi kuoriutui syyskuun puolimaisa, III polvi marraskuussa. Suurin osa toukista sai "talviturkin" ja vietiin ulos talvehtimaan, mutta melkein kaikki kuolivat talven aikana. Oltiin aiheellista suorittaa massakasvatus tunturi-Lapin Phr:lla ja tutkia biometrisin menetelmin eri sukupolvet. Tällainen tutkimus saattaisi antaa lisävalaistusta perhosten rodunmuodostukseen.

Keskustelussa todettiin, että Arctia cajan toisen polven ovat saaneet kasvatetuksi W.Hackman, A.V.V.Mikkola, J.Kaisila ja O.Sotavalta, viimeainittu myös N.typican, Kaisila lisäksi Pl.macrogamman, Varama on kasvattanut H.alpinan yksilön ex ovo (Keynäs), Kaisila ja K.Mikkola saaneet löytämästään kotelosta yksilön, Kaila saanut Parasemia plantaginis-ta jo ulos n.10 paria.

Kokous, jossa oli saapuvilla 52 jäs,päätt.2052.

Joulukuun kokouksessa 13/12 oli 65 osanottajaa. Jäseniksi hyväksyttiin edellisessä kokouksessa ehdotetut ja uusiksi ehdotettiin abit.Olavi Leppänen ja teini Eero Karvonen H:stä sekä teini Antti Eskola Lahdesta.

Keräilyni kokoelmani valossa oli johtaja E.A.Hellmanin esitelmän aiheena. Hän on aloittanut perhoskeräilyn v. 1902, joten 6 vuosikymmenen taival on jo takanapäin. Pääosa vv 1910-51 kerätystä materiaalista sisältyy hyönteismuseon omistamaan "Hellmanin kokoelmaan", jonka lajiluku on 772 ja yksilömäärä 39.115 sijoitettuna 300 laatikkoon 6 kaapissa. Lähes 90 % kokoelmasta on esitelmöitsijän ja hänen puolisonsa keräämiä. Se sisältää runsaasti harvinaisia lajeja ja ennenkaikkea mielenkiintoisia muotoja, mm n.70 melanistista, 20 albinistista, 20 radiata muotoa ja n. 200 individualiaberratiota sekä ylen harvinaisia gynandromorfeja Argynnis paphia, Lycaena virgaureae, Orgyia antiqua, Itame brunneata ja Pergonia strigillaria. Päähuomio kokoelman järjestelyssä on kuitenkin kiinnitetty maantieteellisten rotujen ja "kliinien" selvittelyyn ja siten siinä onkin monista lajeista suuret sarjat eri maakunnistamme, Parnassius apolloa 104, Pieris napita 527, Clossiana seleneä 393, Ematurga atomariaa 332 yksilöä jne. Tällaisten suurien sarjojen keräämisen on tehnyt mahdolliseksi joka kesäinen 3-5 kk:n keräily eri osissa maantamme.

Kokoelmasta oli kokouksessa näytteillä 34 laatikossa 37 lajin 4793 yksilöä ja lisäksi Eupitheciat n. 1000 yksilöä, joihin kokouksen osanottajilla oli tilaisuus tutustua ennen kokousta ja väliajalla.

V:sta 1952 esitelmöitsijä onkin keskittynyt kalvolan (Ta) perhosfaunan selvittelyyn ja sen kokoelman laatimiseen (vrt. n:o 9/61).

Keskustelu keskittyi 2-3-siipisyshavainnoihin, joista käyttivät puheenvuoroja W.Hackman, V.J.Karvonen, A.F.Nordman, A.V.V.Mikkola ja esitelmöitsijä.
Kokous päättyi klo 20,40.

Kevätkauden kokoukset ovat torstaisin klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa seuraavasti:

- 17/1 farmaseutti C-J.Widén: Suurperhosfauna Pellingin Hasselössä.
- 14/2 velj.Peltonen: Perhostoukkien määrittäminen ja -kokoelman laatiminen.
- 14/3 fil.tri J.Kaisila: Lepidopterologin matkahavainnoita Intiasta.
- 4/4 rehtori A.Mikkola: Muodot, muunnokset ja rodut perhosfaunassamme.
- 9/5 fil.tri Osmo Tuurala: Hyönteissilmän fotomekaanisista ilmiöistä.
- 14/3 pidettävä kokous on vuosikokous sääntömääräisin ohjelmin.

Johtokunta

J.k. Puuttuvat jäsenmaksut pyydetään maksamaan ensitilassa.

